

Notitie Financiën 2010- 2012

Programma Werk en Inkomen

Inhoudsopgave

Inleiding

1.	Probleemanalyse	5
1.1	Programmadoelen en financiële omvang.....	5
1.2	Huidig beleidskader	5
1.3	Financieel probleem.....	7
2.	Manieren om uitgaven te beperken.....	13
2.1	Product Werk	13
2.2	Product Inkomen.....	16
2.3	Product Armoedebestrijding	18

Inleiding

Het programma Werk en Inkomen kent drie producten: Werk, Inkomen en Armoedebestrijding. Voor de financiering van de activiteiten binnen de producten Werk en Inkomen ontvangt Nijmegen twee (rijks)budgetten: het Inkomensdeel en het Werkdeel van de Wet werk en bijstand (Wwb). Het product Armoedebestrijding wordt voornamelijk vanuit de algemene middelen gedekt. De lasten voor de uitvoering binnen het programma worden grotendeels gedekt uit de bijdrage uit het Gemeentefonds en deels door het Werkdeel Wwb.

De Wwb is in 2004 ingevoerd en door het rijk ter uitvoering opgelegd aan de gemeenten. Sinds de invoering is een nieuwe financieringssystematiek van kracht. Er is een landelijk macrobudget voor de Wwb (Inkomens- en Werkdeel) die volledig wordt verdeeld via objectieve verdeelcriteria. Het rijk bepaalt het macrobudget op grond van middellange termijnramingen van het Centraal Planbureau en wordt geraamd op basis van bijstandsvolume, conjunctuur en rijksbeleid.

Uitgangspunt bij deze financieringssystematiek is dat betere prestaties beloond worden. Overschotten op het budget Inkomensdeel zijn nl. door gemeenten vrij besteedbaar. In Nijmegen worden eventuele overschotten – bij resultaatbestemming – toegevoegd aan de reserve Inkomensdeel Wwb. Het budget Werkdeel is geormerkt voor de arbeidsinschakeling van de doelgroep Wwb. Overschotten op dit budget dienen alsnog besteed te worden aan het omschreven doel of teruggestort te worden aan het rijk.

Voor het jaar 2010 en verder worden financiële tekorten verwacht. Om deze tekorten terug te dringen dient het huidige beleid gewijzigd te worden en/of aanvullende middelen toegevoegd te worden aan het programma.

Het financiële probleem en mogelijke oplossingen om dit probleem aan te pakken staan centraal in onderhavige notitie. De notitie is op hoofdlijnen weergegeven. Als basis dienen de door de raad vastgestelde bestedingsplannen 2010 met een doorkijk naar de jaren 2011 en 2012: Bestedingsplan Wet Werk en bijstand, Bestedingsplan Minimabeleid en Bestedingsplan Schuldhulpverlening. Daar waar noodzakelijk zijn de gegevens geactualiseerd naar aanleiding van de jaarrekening 2009.

Het jaar 2013 en volgende is niet opgenomen in de notitie, omdat de situatie die over 2012 is weergegeven zich naar verwachting door zal zetten.

De notitie is opgebouwd uit twee hoofdstukken:

1. Probleemanalyse
2. Manieren om uitgaven te beperken

1 Probleemanalyse

1.1 Programmadoelen en financiële omvang

Het programma Werk en Inkomen kent drie belangrijke hoofddoelstellingen. Sinds eind 2008 is daar één doelstelling aan toegevoegd als gevolg van de economische crisis:

- 1) Werk: volwaardige deelname van burgers van Nijmegen aan de samenleving, vanuit de visie dat mensen zekerheid, maatschappelijke participatie en persoonlijk welbevinden het best kunnen bereiken via betaald werk. Nijmegen is verantwoordelijk voor toeleiding naar werk van mensen met een bijstandsuitkering, mensen met een uitkering op grond van de Algemene nabestaandenwet (Anw) en mensen zonder uitkering;
- 2) Inkomen: voor wie nog niet aan het werk kan en ook geen aanspraak op een ander soort uitkering kan maken, zorgen we voor een sociaal vangnet in de vorm van een bijstandsuitkering. Doel hierbij is een rechtmatige en doelmatige verstrekking van de bijstandsuitkering. Uitgangspunt is dat de uitkering in principe tijdelijk is, werk staat voorop;
- 3) Armoedebestrijding: om armoede en sociale uitsluiting te voorkomen en te bestrijden, bieden wij naast het inkomen inkomensaanvullende regelingen en schuldhulpverlening aan. De regelingen zijn bedoeld voor Nijmeegse huishoudens met een laag inkomen¹;
- 4) Dempden gevolgen economische crisis: voorkomen van werkloosheid van Nijmeegse werknemers door het in stand houden of vergroten van hun inzetbaarheid.

Voor de realisatie van deze doelstellingen heeft Nijmegen circa € 160 miljoen in 2010 ter beschikking aflopend naar circa € 138 miljoen in 2013². De lasten die gemoeid zijn met de activiteiten op basis van bestaand beleid binnen het programma zijn circa € 188 miljoen in 2010 aflopend naar circa € 163 miljoen in 2013.

Het programma kent een reserve Inkomensdeel en een OMBD³ voor het Werkdeel. De gezamenlijke stand per 1 januari 2010 is circa € 21 miljoen.

De geraamde uitgaven voor de komende jaren op basis van het huidige beleid zijn meer dan de geraamde inkomsten. Het geraamde tekort in 2010 is € 19 miljoen afnemend naar circa € 15 miljoen in 2012. Het programma kent daarom een fors financieel probleem om de komende jaren het huidige beleidskader en haar niveau te kunnen financieren.

1.2 Huidig beleidskader

Om inzicht te geven in het huidige beleidskader geven we per product aan wat de hoofdlijnen zijn van het beleid.

1.2.1 Product Werk

De nota *Beleidsplan Re-integratie Wwb 2005 - 2008* is nog het van toepassing zijnde beleidskader. In de vorige raadsperiode zijn diverse beleidsnota's aan de raad voorgelegd door het college. Deze zijn echter niet vastgesteld door de raad.

De doelstelling is: het terugdringen van de werkloosheid onder Wwb-ers. Daarnaast richten de gemeentelijke inspanningen zich ook op het toeleiden van werkzoekende mensen zonder uitkering en Anw-ers. Belangrijke doelgroep binnen het re-integratiebeleid zijn de jongeren tot 27 jaar.

Om de doelgroep te stimuleren gebruik te maken van de re-integratievoorzieningen verstrek-

¹ Tot 120% van het sociaal minimum

² Dit is gebaseerd op de primitieve begroting 2010. deze cijfers zijn bijgesteld naar aanleiding van besluitvorming januari 2010.

³ OMBD = Overheidsbijdrage met een meerjarig bestedingsdoel

ken we premies (premie indien men in deeltijd naast de uitkering werkt en een premie indien men uitstroomt naar regulier werk).

In het huidige re-integratiebeleid worden twee pijlers onderscheiden: de re-integratiepijler en de participatiepijler. De eerste pijler is gericht op mensen waarvan we verwachten dat zij binnen drie jaar uitstromen naar regulier werk. Binnen deze pijler worden verschillende instrumenten ingezet, zoals trajectbegeleiding, scholing, stimuleringspremies voor werkgevers en werkervaringsbanen.

De tweede pijler is gericht op de mensen die (vooralsnog) geen perspectief hebben op regulier werk. Hieronder vallen ook de mensen zonder arbeidsplicht. De instrumenten die wij hierbij gebruiken zijn gesubsidieerde arbeid oude stijl (ID banen en Wiw-banen) en de participatiebanen. Andere participatievoorzieningen zijn er niet. De raad heeft de keuze gemaakt circa 60% van het Werkdeel Wwb te besteden aan deze pijler en het daarmee ten goede te laten komen aan mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt. Door het huidige volume aan ID, Wiw en participatiebanen en het dalende budget Werkdeel Wwb zal de financiële omvang van deze pijler de komende jaren meer dan 60% bedragen.

Bij de vaststelling van het Bestedingsplan Wwb 2010, d.d. 27 januari jl. heeft de raad besloten om 10% extra uitstroom uit de ID en Wiw te realiseren. Hiervoor heeft de raad vanuit het budget Inkomensdeel Wwb gelden beschikbaar gesteld voor de extra stimulering van de uitstroom. Van dit budget is op 1 januari 2010 nog € 6,9 miljoen te besteden.

Om de doelen binnen dit product te bereiken beperken we de instroom in de bijstand en bevorderen we de uitstroom. Bij de beperking van de instroom hanteren we de norm dat 25% van de aanvragen voor bijstand niet leidt tot een uitkering. Bij de uitstroombevordering ambiëren we dat 25% van de bijstandsgerechtigden die uitstromen, uitstroomt naar regulier werk. Tenslotte stimuleren we de maatschappelijke participatie van uitkeringsgerechtigden, voor hen waar deelname aan het arbeidsproces niet (meer) mogelijk is. Hierbij hanteren we dat 180 mensen werkzaam zijn op een participatiebaan.

Onder het product Werk valt ook de Wet sociale werkvoorziening (Wsw). De uitvoering van deze wet is neergelegd bij Breed. Nijmegen neemt deel aan een Gemeenschappelijke Regeling Breed, tezamen met de regiogemeenten Beuningen, Druten, Groesbeek, Heumen, Millingen aan de Rijn, Ubbergen, West Maas en Waal en Wijchen. Doel van de Wsw is werk onder aangepaste omstandigheden aan te bieden aan mensen met een verstandelijke, psychische of fysieke beperking. Nijmegen heeft circa 1.100 mogelijkheden tot plaatsing voor Nijmeegse Wsw-geïndiceerden.

Nijmegen kent - in vergelijking met andere steden - een hoog volume banen in het kader van de gesubsidieerde arbeid. Het is een belangrijke voorziening die we kunnen inzetten om bijstandsgerechtigden aan het werk te helpen. We kennen verschillende vormen van gesubsidieerde arbeid in Nijmegen waar Wwb-ers op worden geplaatst: werkervaringsbanen en de participatiebanen. Op de 'oude' vormen van gesubsidieerde arbeid, de In- en Doorstroombanen en de banen in het kader van de Wet inschakeling werkzoekenden vindt geen instroom meer plaats. Een deel van de participatie-instrumenten (ID, Wiw en participatiebanen) en een deel van de werkervaringsbanen leveren een bijdrage aan de instandhouding van de sociale infrastructuur. Het gaat hier om personele ondersteuning bijvoorbeeld in de sectoren Sport, Onderwijs en Zorg.

De raad heeft bij de vaststelling van het Bestedingsplan Wwb 2010 besloten de uitstroom naar reguliere arbeid uit de regelingen ID en Wiw te bevorderen met 10% per jaar.

1.2.2 Product Inkomen

In de Stadsbegroting 2010 - 2013 hebben we als ambitie geformuleerd: "de stijging van het bijstandsvolume in Nijmegen zoveel mogelijk te beperken en niet boven het landelijke gemiddelde uitkomen." In de financiële prognoses volgt Nijmegen de verwachte landelijke trend. De prognose is opgesteld in november 2009. We houden er rekening mee dat we ultimo 2012 op 6.123 betaalde uitkeringen uitkomen. Een stijging van ongeveer 8% per jaar vanaf 2010.

De lokale ontwikkeling van de bijstand is in 2009 gunstig ten opzichte van deze landelijke meerjarenprognose. Het is echter niet gegarandeerd dat dit beeld voor de komende jaren zo blijft. Met die reden volgen we in de prognoses het landelijke beeld.

Ten aanzien van de rechtmatigheid en doelmatigheid van uitkeringen is de ambitie opgenomen dat we tijdig en correct de uitkering verstrekken aan de juiste persoon. Dit doen we door het voorkomen en opsporen van uitkeringsfraude en het tijdig en correct verstrekken van de uitkering. Doelmatigheid is erop gericht dat we alleen een uitkering verstrekken aan mensen die hem nodig hebben.

Wie kan werken helpen we aan het werk, afhankelijk van iemands afstand tot de arbeidsmarkt en haar/zijn mogelijkheden om betaald werk te verrichten.

1.2.3 Product Armoedebestrijding

Binnen het product Armoedebestrijding is de maatschappelijke participatie van Nijmeegse burgers met een laag inkomen ons uitgangspunt. Wij willen hen die dat nodig hebben de mogelijkheid bieden mee te doen aan de maatschappij; streven is om 80% huishoudens met een laag inkomen te bereiken. Hiervoor bieden we regelingen aan die het lage inkomen 'aanvullen'. Belangrijke voorbeelden zijn: sport- en cultuurfonds, schoolfonds, bijzondere bijstand en langdurigheidstoelage. Maar ook de dienstverlening gericht op het voorkomen en oplossen van schulden valt hieronder. Belangrijke doelgroepen zijn de gezinnen met kinderen en de chronisch zieken, gehandicapten en ouderen 65+ in een verzorgingstehuis.

1.3 Financieel probleem

De rijksbudgetten Inkomensdeel en Werkdeel Wwb waren de afgelopen jaren toereikend om een 'basis' voorzieningenniveau te garanderen aan de Nijmeegse burger. Uitkeringlasten konden worden gefinancierd en door een sterke daling van de uitkeringen hield Nijmegen een fors deel van het Inkomensdeel over om bovenop de 'basisvoorzieningen' extra voorzieningen te creëren.

Uit het Inkomensdeel werden dan ook - naast de uitkeringlasten - beleidsonderdelen gedekt op de terreinen armoedebestrijding, handhaving en re-integratie. Met andere woorden: extra voorzieningen konden worden gecreëerd, doordat de uitkeringslasten steeds meer afnamen. Vooral op het terrein van Armoedebestrijding zijn extra impulsen gegeven: meer voorzieningen voor een grotere groep huishoudens met een laag inkomen.

Ook het Werkdeel was jarenlang toereikend om het gewenste voorzieningenniveau te kunnen garanderen. Trajecten, premies en gesubsidieerde arbeid konden worden gefinancierd. Om terugbetaling van het niet gebruikte budget te voorkomen heeft Nijmegen in de afgelopen jaren 'overgeprogrammeerd'. Het belangrijkste doel hierbij was de volledige benutting van het rijksbudget Werkdeel. Dit werd vooral gerealiseerd door de instandhouding van een groot volume aan gesubsidieerde arbeid (circa 1.200).

De kentering in deze positieve financiële situatie is eind 2008 begonnen. Het rijk kondigde rijksbezuinigingen aan en de uitkeringslasten stegen, door de stijging van het bestand als gevolg van de economische crisis. Door deze twee ontwikkelingen is het huidige niveau van voorzieningen binnen het programma niet meer gegarandeerd voor de komende jaren. Uitgaven dienen beperkt te worden en we moeten meer terug naar een 'basisniveau' van het voorzieningenaanbod.

Uitgaande van de huidige beleidskaders, genoemd in de vorige paragraaf, ontstaan er al in 2010 financiële tekorten binnen het programma Werk en Inkomen. De omvang is bepaald op circa € 19 miljoen in 2010 afnemend naar circa € 15 miljoen in 2012. Dit tekort is gepresenteerd in het op 27 januari jl. door de Raad vastgestelde *Bestedingsplan Wwb 2010 met een doorkijk naar 2012* en geactualiseerd naar aanleiding van de jaarrekening 2009.

De verdeling van dit tekort naar de drie producten is als volgt:

1. Product Werk: € 8,1 miljoen in 2010 oplopend naar € 9,1 miljoen in 2012
2. Product Inkomen: € 10,3⁴ miljoen in 2010 afnemend naar € 1,4 miljoen in 2012
3. Product Armoedebestrijding: € 0,8 miljoen in 2010 oplopend naar € 4,8 miljoen in 2012.

Ad 2: Dit hoge tekort wordt veroorzaakt door een eenmalige onttrekking aan dit budget van € 9 miljoen voor de financiering van extra uitstroomactiviteiten ID en Wiw. De ontwikkeling van het tekort op het Inkomensdeel is daardoor feitelijk € 1,3 miljoen oplopend naar € 1,4 in 2012.

Bij de vaststelling van het Bestedingsplan Wwb 2010 heeft de Raad besloten het tekort op het product Armoedebestrijding te dekken uit de reserve Inkomensdeel. Conform systematiek worden tekorten op het Werkdeel uit de OMBD Werkdeel gedekt en tekorten op het Inkomensdeel uit de reserve Inkomensdeel.

Stand van OMBD en reserve Inkomensdeel

Vanaf 2010 wordt fors ingeteerd op het niveau van de OMBD Werkdeel en de reserve Inkomensdeel. De stand van de OMBD Werkdeel en reserve Inkomensdeel per 1 januari 2010 bedraagt € 21,2 miljoen. Om de genoemde tekorten in 2010 op de drie producten te dekken wordt er € 19,2 miljoen ingeteerd in 2010. Ultimo 2012 is de OMBD + reserve Inkomensdeel geraamd op € 27,2 miljoen negatief.

1.3.1 Oorzaken voor de tekorten

De oorzaken van de tekorten zijn samengevat:

1. rijksbezuinigingen
2. wegvallen a-structurele (rijks)budgetten Armoedebestrijding;
3. gevolgen van economische crisis (stijging bijstand);
4. beter gebruik van (minima)regelingen;
5. (aanvullende) wensen van de raad.

Ad 1 (ingeboekte) Rijksbezuinigingen

Werkdeel: al in de Miljoenennota 2008 heeft het rijk aangekondigd de komende jaren structureel te bezuinigen op het Werkdeel Wwb. De bezuiniging op het macrobudget Werkdeel is vertaald naar een bedrag oplopend tot € 375 miljoen in 2011. Bovenop deze bezuiniging is in de Miljoenennota 2010 nog een bezuiniging aangekondigd ten aanzien van het Werkdeel, te weten € 75 miljoen in 2010 en € 120 miljoen in 2011. Voor Nijmegen houdt dit in dat het Werkdeel afneemt van € 29 miljoen in 2010 naar € 25,4 miljoen in 2013.

Inkomensdeel: dit betreft een structurele korting op het gemeentefonds in verband met efficiencyverbeteringen door ketensamenwerking. Deze korting loopt van € 0,7 miljoen in 2010 op naar € 1 miljoen structureel vanaf 2011.

Tenslotte zijn er – voor de val van het kabinet – 20 commissies gestart met het onderzoek naar het realiseren van landelijke bezuinigingen tot € 35 miljard. Het programma Werk en Inkomen wordt – naar verwachting – ook door deze bezuinigingen in de toekomst getroffen. Hier hebben we in onze prognoses – vooralsnog - geen rekening mee gehouden.

Ad 2 wegvallen a-structurele (rijks)budgetten Armoedebestrijding

Vanaf 2010 vallen a-structurele rijksmiddelen ter bestrijding van armoede onder kinderen weg ad € 0,7 miljoen per jaar. Daarnaast vallen vanaf 2011 a-structurele gemeentelijke middelen weg die werden ingezet voor schuldhulpverlening (perspectiefnota 2009) ad € 0,5 miljoen per jaar. Tenslotte zullen de a-structurele gelden het zogenaamde 'crisissgeld' vanuit rijkswege ten behoeve van schuldhulpverlening verminderen. Deze nemen af van € 1,1 miljoen in 2010 naar € 0 in 2012.

⁴ M.n. veroorzaakt door de eenmalige onttrekking t.b.v. re-integratie (doorstroom gesubsidieerde arbeid)

Ad 3 gevolgen van economische crisis (stijging bijstand)

Nijmegen volgt de landelijke prognose voor wat betreft de stijging van de bijstand. Vooralsnog is Nijmegen 4% gestegen in het jaar 2009. Als gevolg van de crisis verwachten we dat echter dat het bijstandsbestand door blijft stijgen. We verwachten vooral een groeiende druk op het aantal aanvragen voor een inkomensvoorziening bij de Wet investering jongeren. De lasten en budgetten hieraan gerelateerd stijgen mee. De lasten zijn geraamd op € 78,1 miljoen in 2010 oplopend naar € 92,2 miljoen in 2012.

De baten zijn geraamd op € 79,9 miljoen in 2010 oplopend naar € 94,4 miljoen in 2012. De uitkeringslasten kunnen vanuit dit budget gefinancierd worden. Echter, de 'overschotten' op dit budget waarvan in voorgaande jaren sprake was zijn nagenoeg verdwenen. Deze kunnen daarom niet meer ingezet worden voor de financiering van aanvullend beleid binnen het programma.

Ad 4 beter gebruik van (minima)regelingen

Een van de doelstellingen is het niet-gebruik van regelingen terug te dringen. Dit wordt steeds meer gerealiseerd, daardoor stijgt het volume aan verstrekkingen.

Daarnaast herkennen we een verhoogd beroep op de regelingen en dienstverlening van schuldhulpverlening als gevolg van de economische crisis. De uitgaven – op basis van het huidige beleid - zullen met die reden groeien, terwijl de incidentele rijksbudgetten op armoedebestrijding zijn vervallen. Het geraamde tekort op het product armoedebestrijding loopt op van € 0,8 miljoen in 2010 naar € 4,8 miljoen ultimo 2012.

Ad 5 (aanvullende) wensen van de raad

De huidige beleidskaders zijn vastgesteld in een periode voor de economische crisis. Ten aanzien van het product Inkomen geldt dat tot 2009 er een dalend bijstandsbestand was, wat financiële ruimte heeft geboden voor de financiering van aanvullende wensen. Uit het Inkomensdeel zijn dan ook - in de loop der jaren - aanvullende wensen van de raad gefinancierd voor de onderdelen armoedebestrijding, handhaving en re-integratie.

Voor het Werkdeel geldt dat door een dalend bijstandsbestand het risico van terugbetalen naar het rijk van een deel van het beschikbare budget groter werd. Het rijk vordert nl. niet bestede re-integratiemiddelen terug. Om dit risico te minimaliseren heeft Nijmegen de afgelopen jaren 'overgeprogrammeerd' vooral door een hoog volume gesubsidieerde arbeid in stand te houden, conform de wens van de Raad.

Reguliere voorzieningen vanuit het Werkdeel zijn trajecten, premies en begeleiding ter ondersteuning van de doelgroep in hun stappen naar reguliere arbeid. Nijmegen heeft in vergelijking met andere steden een surplus op de reguliere voorzieningen in de vorm van gesubsidieerde arbeid gecreëerd. Arbeid met een arbeidsvoorwaardenregeling waarbij mensen tot 130% van het minimumloon kunnen verdienen. Gesubsidieerde gericht op participatie (ID, Wiw en participatiebanen) hebben uiteindelijk arbeidsovereenkomsten voor onbepaalde tijd.

1.3.2 Financieel tekort product Werk

Vanuit bovenstaande (ad 5) is het tekort op het Werkdeel Wwb veroorzaakt door rijksbezuinigingen op het budget en een hoog – langlopend – verplichtingenniveau wat betreft de uitgaven op gesubsidieerde arbeid. De tekorten voor de jaren 2010 tot en met 2012 zijn in tabel 1 weergegeven.

Tabel 1 Geraamde baten en lasten Werkdeel in 2009 tot en met 2012

Wwb Werkdeel (in mln. euro)	Prognose 2010	Prognose 2011	Prognose 2012
Budget werkdeel	29,0	26,9	25,4
Enmalige toevoeging vanuit Inkomensdeel	6,9		
Enmalige extra bestedingen gesubsidieerde oude stijl	- 6,9		
Bestedingen			
Trajecten	7,6	7,4	7,4
Werkervaring	10,8	11,8	12,2
Participatie	19,1	16,9	15,0
Faciliteiten	1,5	1,5	1,5
Totaal bestedingen	39,0	37,6	36,1
<i>Minus inleenvergoedingen</i>	<i>1,8</i>	<i>1,8</i>	<i>1,7</i>
Totaal verwachte onttrekking	37,1	35,8	34,5
Mutatie lopend jaar: tekort	-8,1⁵	-9,0	-9,1

Tabel 2 Geraamde ontwikkeling OMBD Werkdeel 2010 tot en met 2012

Wwb Werkdeel (in mln. euro)	Prognose 2010	Prognose 2011	Prognose 2012
Stand OMBD Wwb Werkdeel per 1/1	8,7	0,6	-8,4
Dekking tekort lopend jaar	- 8,1	- 9,0	- 9,1
Stand OMBD Wwb Werkdeel per 31/12	0,6	- 8,4	- 17,5

Toelichting bij tabel 1:

De raad heeft bij de vaststelling van het Bestedingsplan Wwb 2009 eenmalig € 9,8 miljoen beschikbaar gesteld ten behoeve van re-integratie vanuit de reserve Inkomensdeel. Doelstelling hierbij is om de uitstroom vanuit gesubsidieerde arbeid oude stijl te bevorderen. Van dit bedrag is nog € 6,9 miljoen over op 1 januari 2010. De motie 'Buitenstedse Wiwers', motie Decemberfonds 2009 en het tekort op het Minimabeleid 2010 zijn van deze reserve afgeboekt. Resteert dus nog € 6,9 miljoen wat beschikbaar voor het oorspronkelijke doel.

1.3.3 Financieel tekort product Inkomen

De reguliere voorziening vanuit het Inkomensdeel is een uitkering. Daarnaast wordt vanuit dit budget aanvullend beleid gefinancierd binnen het programma. In onderstaande tabel is het geraamde tekort voor de jaren 2010 tot en met 2012 gepresenteerd. Hierbij volgt Nijmegen de landelijke verwachte stijging van het bijstandsvolume. Oorzaken van tekorten op het Inkomensdeel Wwb zijn m.n. de huidige onttrekkingen voor aanvullend beleid op de producten Inkomen, Werk en Armoedebestrijding.

⁵ Door afrondingen kunnen optellingen in de tabellen niet kloppen.

Tabel 3 Geraamde exploitatie Inkomensdeel in 2010 tot en met 2012

	Prognose 2010	Prognose 2011	Prognose 2012
Wwb Inkomensdeel (in mln. euro)			
Budget Wwb inkomensdeel	79,9	88,3	94,4
Rekening resultaat 2009	0,5		
Totaal baten	80,4	88,3	94,4
Uitkeringsverstrekkingen	78,1	86,3	92,3
Rijksbezuinigingen	1,5	1,7	1,8
Product Werk, aanvullend beleid (waarvan € 9,0 miljoen eenmalig)	9,1	0,1	0,1
Product Inkomen, aanvullend beleid	1,0	0,8	0,8
Product Armoedebestrijding, aanvullend beleid	0,8	0,8	0,8
Totaal lasten	90,7	89,7	95,8
Verschil baten en lasten: tekort	-10,3	-1,5	-1,4

Tabel 4 Geraamde ontwikkeling reserve Inkomensdeel 2010 tot met 2012 (inclusief tekort armoedebestrijding van €2,1 miljoen)

Wwb Inkomensdeel (in mln. euro)	Prognose 2010	Prognose 2011	Prognose 2012
Stand Reserve Wwb inkomensdeel 1/1	12,5	2,2	0,7
Dekking tekort lopend jaar	- 10,3	- 1,5	- 1,4
Stand reserve Wwb Inkomensdeel 31/12	2,2	0,7	-0,7

Uit de tabel komt naar voren dat de reserve Inkomensdeel afneemt. De reserve Inkomensdeel is bedoeld om fluctuaties in uitkeringslasten op te vangen. We houden hiervoor conform raadsbesluit 10% van het beschikbare jaarbudget aan (ongeveer € 8 miljoen).

1.3.4 Financieel tekort product Armoedebestrijding

De wettelijke voorzieningen op het terrein van armoedebestrijding zijn de langdurigheidstoeslag en de bijzondere bijstand voor personen met een inkomen van 100% van de bijstandsnorm. Nijmegen heeft aanvullend op deze wettelijke bepalingen lokale beleidsvrijheid in de hoogte van vergoedingen en de reikwijdte van de regelingen v.w.b. de doelgroepen. Bij de individuele bijzondere bijstand heeft Nijmegen als surplus op het regulier beleid de inkomensgrenzen verhoogd voor de doelgroep gezinnen met kinderen.

Daarnaast heeft Nijmegen aanvullend op deze wettelijke voorzieningen regelingen gecreëerd zoals het schoolfonds, sport- en cultuurfonds en de regeling voor Chronisch zieken, gehandicapten en ouderen.

Bij schuldhulpverlening is de dienstverlening uitgebreid met extra voorzieningen, zoals (langdurige) begeleiding en budgetbeheer.

Tabel 5 Geraamde baten en lasten Armoedebestrijding 2010 tot en met 2012

Minimabeleid, product Armoedebestrijding (in mln. euro)	Prognose 2010	Prognose 2011	Prognose 2012
Budget Armoedebestrijding	12,8	10,3	9,4
Programmakosten			
Maatschappelijke participatie	1,2	1,2	1,2
Bijzondere bijstand	7,6	7,6	7,8
Schuldhelpverlening	0,6	0,6	0,6
Uitvoeringskosten			
Maatschappelijke participatie	0,2	0,3	0,3
Bijzondere bijstand	1,5	1,8	1,8
Schuldhelpverlening	2,5	2,5	2,5
Totaal bestedingen	13,6	14,0	14,2
Mutatie lopend jaar: tekort	-0,8⁶	-3,6	-4,8

Toelichting:

Bij de vaststelling van het Bestedingsplan 2010, d.d. 27-01-2010 heeft de Raad besloten het toentertijd geraamde tekort van € 2,1 miljoen te dekken uit de reserve Inkomensdeel. Uit de jaarrekening 2009 blijkt dat de vraag naar een aantal regelingen minimabeleid toeneemt. Voorbeelden hiervan zijn de langdurigheidstoeslag en het schoolfonds. Bij de voorjaarsmarap 2010 zullen deze afwijkingen op de begroting 2010 worden gemeld. De geraamde uitzetting is € 8 ton. Hiervoor zal aanvullende dekking gevonden moeten worden.

1.4 Samenvatting financieel probleem

Tabel 6: financieel probleem 2010 tot en met 2012 programma Werk en Inkomen

Prognose resultaat bij ongewijzigd beleid	2010	2011	2012
Werk	-8,1	-8,9	-9,1
Inkomen	-10,3	-1,4	-1,4
Armoedebestrijding	-0,8	-3,6	-4,8
Totaal	-19,2	-13,9	-15,3
Verwacht verloop van de reserve Inkomen en de OMBD werk			
OMBD Werkdeel			
Beginstand	8,7	0,6	-8,4
Resultaat	-8,1	-9,0	-9,1
Eindstand	0,6	-8,4	-17,5
Reserve Inkomensdeel			
Beginstand	12,5	1,4	-3,7
Onttrekkingen t.b.v. product inkomen en werk	-10,3	-1,5	-1,4
Onttrekkingen t.b.v. product armoedebestrijding	-0,8	-3,6	-4,8
Eindstand	1,4	-3,7	-9,9
Totaal Reserve I deel en OMBD werk	2	-12,1	-27,2

Het staande beleid levert een structureel tekort op in 2012 van circa € 15 miljoen. In bovenstaande tabel is ook te zien dat de reserve Inkomensdeel wordt ingezet om financieringstekorten te dekken die ontstaan in de overige producten.

⁶ Door afrondingen kunnen optellingen niet kloppen.

2. Manieren om uitgaven te beperken

Om het huidige uitgavenpatroon van de diverse producten binnen het programma te wijzigen is inzicht nodig in de kosten die verbonden zijn aan de diverse voorzieningen c.q. vormen van dienstverlening. Een goed uitgewerkte berekening van de 'kostprijs' per voorziening per klant is nog niet voorhanden. Veel gemeenten, waaronder Nijmegen zijn bezig met de ontwikkeling hiervan. Benchmarkgegevens zijn daarom niet bruikbaar.

Om u toch een indicatie te geven van een kostprijs van een voorziening per klant hebben wij een (nog zeer globale) berekening gemaakt, gebaseerd op een rekenmodel. We hebben het aantal klanten gedeeld op de geraamde lasten per voorziening. We zijn uitgegaan van de begroting 2010. Daar waar in de begroting 2010 geen aantallen klanten zijn genoemd, hebben we het aantal klanten gebaseerd op de realisatie in 2009. Op basis van dit rekenmodel komen we tot indicatieve kostprijzen. U kunt deze indicaties gebruiken bij uw gedachtevorming over uitgavenbeperking. Minder aanbod van een type voorziening (aan minder mensen een dergelijke voorziening bieden), c.q. schrappen van zo'n voorziening beperkt de uitgaven.

De kostprijzen geven een gemiddelde weer. Dat betekent dat de ene klant bijvoorbeeld kort in een traject heeft gezeten en/of bijvoorbeeld een 'goedkoop' scholingsproduct heeft ontvangen en de andere een lange tijd in traject heeft gezeten en/of een 'duur' scholingsproduct heeft ontvangen.

Omdat de kostprijsberekening nog sterk in ontwikkeling is willen wij nadrukkelijk aangeven dat het indicaties betreft. Bij de daadwerkelijke uitwerking van een denkrichting in een concreet scenario worden de kostprijzen verfijnd.

2.1 Product Werk

Het staande beleid gaat uit van een bepaald voorzieningniveau voor een bepaald aantal klanten. Binnen dit product voeren we twee wetten uit 1) Wet sociale werkvoorziening en 2) Wet werk en bijstand (Werkdeel).

Ad. 1. Wet sociale werkvoorziening (Wsw)

Nijmegen heeft Breed de uitvoering gegeven van de Wsw. De rijksmiddelen die Nijmegen ontvangt worden verstrekt aan deze uitvoeringsorganisatie. Daarnaast besteedt Nijmegen € 9 ton aan eigen middelen aan Breed, de zogenaamde gemeentelijke eigen bijdrage. Het bestuur van de gemeenschappelijke regeling Breed (Nijmegen + regiogemeenten) heeft Breed de opdracht gegeven om de gemeentelijke bijdrage af te bouwen naar € 0 per 2012.

Tabel 7: kostprijs Wsw

Voorziening	Aantal klanten	Totale Kosten	Kosten per voorziening (per klant)
<i>Sociale werkvoorziening</i>	1.053	29.700.000	28.200

Ad. 2 Werkdeel Wwb

In de begroting 2010 is het product Werk onderverdeeld in een aantal deelproducten. We herkennen hierin:

- trajecten. Hieronder wordt verstaan de diagnosestelling van een bijstandsgerechtigde en vervolgens het traject gericht op het vinden van werk. De klant wordt begeleid en getraind.
- Werkervaring. Hieronder vallen de voorzieningen die gerelateerd zijn aan het opdoen van werkervaring door de klant. Het gaat hier om tijdelijke werkervaring gericht op uitstroom naar regulier werk.
- Participatie. Hieronder vallen de voorzieningen die gerelateerd zijn aan het voorkomen van sociaal isolement van de klant. Het gaat hier om banen voor onbepaalde tijd.
- Faciliteiten: Hieronder vallen de voorzieningen die de klant faciliteren op de weg naar werk. Het gaat hier m.n. om stimuleringspremies voor de klant.

Tabel 8: Kostprijzen per re-integratievoorziening (inclusief uitvoeringslasten)

Begroting 2010				
Budget Werkdeel 2010 € 29.000.000				
	Voorziening	Aantal klanten	Totale Kosten	Kosten per voorziening (per klant)
trajecten	Uitvoeringslast W&I Jongerenprogramma's ⁷	2.000	800.000	400
	Uitvoeringslast W&I Re-integratieprogramma	1.400 ⁸	3.900.000	2.785
	Externe scholingsproducten	1.080	2.000.000	1.850
	Belastbaarheidsonderzoeken Wwb-ers	400	200.000	500
	Bijdrage Breed Wachlijst Wsw-geïndiceerden	15	400.000	26.700
	Bijdrage project Hatert Werkt ⁹		130.000	
	Bijdrage Stg. Dagloon	20	100.000	5.000
	Bijdrage Stg. Wereldvrouwen	20	100.000	5.000
werkervaring	Uitvoeringslast W&I Web en brugbaan	802 ¹⁰	3.100.000	3.865
	Premie werkgever (brugbaansubsidie)	100	1.000.000	10.000
	Werkervaringsbanen -/- inleenvergoeding	315	5.300.000	16.860
	Ziekteverzuimbegeleiding WIW en Web	600	175.000	290
	Bijdrage Stg. Werkwijzer re-integratie	50	250.000	5.000
participatie	Uitvoeringslast W&I I-D en WIW	826 ¹¹	400.000	485
	ID-banen -/- inleenvergoeding	440	10.100.000	22.900
	Wiw-banen -/- inleenvergoeding	124	2.720.000	21.900
	Participatiebanen	180	4.100.000	22.800
	Bijdrage Stg. Wijkwerk (participatiebanen)	180	870.000	4.840
faciliteiten	Premie uitkeringsgerechtigden	1.750	1.300.000	750
	Kinderopvang		200.000	
	Totaal programmalasten Werkdeel		28.945.000	
	Totaal uitvoeringslasten W&I Werkdeel		8.200.000	
	Totale lasten re-integratie Wwb		37.145.000	

Zoals in paragraaf 1.3.2. is aangegeven en zoals u ziet in deze tabel is het tekort in 2010 geraamd op € 8,1 miljoen (€ 37,1 -/- € 29,0). Dit tekort loopt op naar € 9,1 miljoen in 2012. De OMBD Werkdeel gaat van € 0,6 miljoen ultimo 2010 naar € 17,5 miljoen negatief ultimo 2012.

⁷ Dit is een dienstverlening voor de regio. Dit zijn verschillende werkzaamheden (intake/traject/info en advies e.d.)

⁸ Dit is exclusief de jongeren bij het Jongerenloket.

⁹ Re-integratiespecialisten en algemene kosten, in 2010 nog geen taakstelling

¹⁰ en ¹¹ Dit is het aantal per 31/12/09 + het aantal wat is uitgestroomd in 2009 = workload 2009

Manieren om uitgaven te beperken

Om een keuze te maken om uitgaven te beperken zijn er drie variabelen:

- 1) volume klanten (het bereik van de voorziening)
- 2) type voorziening (welke voorziening heb je vanuit welke visie)
- 3) niveau van dienstverlening (welke ondersteuning en begeleiding bieden we de klant)
- 4) of een combinatie van de variabelen.

In 2009 zijn diverse bestedingsscenario's van het Werkdeel Wwb gepresenteerd, voorzien van een inhoudelijke toelichting op de effecten van zo'n scenario. In deze notitie presenteren wij geen scenario's. We laten u een rekenmodel zien, waarbij we op de **variabel 1 (volume klanten)** en **variabel 2 (type voorziening)** een wijziging hebben doorgevoerd ten opzichte van de huidige situatie. De visie die ten grondslag ligt aan het type voorziening, is gebaseerd op de gedachte dat re-integratievoorzieningen er zijn voor een zo groot mogelijke groep (nu werkloze) burgers als opstap naar regulier werk.

Tabel 9: Rekenmodel Re-integratie (minder op participatie)

Budget 2010 € 29.000.000	Bestaand beleid		Rekenmodel re-integratie	
	Aantal	Kosten	Aantal	Kosten
Voorziening				
Handhaven huidig beleid				
Externe scholingsproducten	1.080	2.000.000	1.080	2.000.000
Uitvoeringslast W&I Re-integratieprogramma	1.400 ¹²	3.900.000	1.400	3.900.000
Uitvoeringslast W&I Jongerenprogramma's	2.000	800.000	2.000	800.000
Belastbaarheidsonderzoeken Wwb	400	200.000	400	200.000
Bijdrage project Hatert Werkt		130.000		130.000
Bijdrage Stg. Dagloon	20	100.000	20	100.000
Bijdrage Stg. Wereldvrouwen	20	100.000	20	100
Premie werkgever (brugbaansubsidie)	100	1.000.000	100	1.000
Bijdrage Stg. Werkwijzer re-integratie	50	250.000	50	250.000
Kinderopvang		200.000		200.000
Wijziging huidig beleid: verhogen volume				
Werkervaringsbanen -/- inleenvergoeding	315	5.300.000	400	6.730.000
Uitvoeringslasten W&I web en brugbaan	802	3.100.000	1.000	3.865.000
Ziekteverzuimbegeleiding WIW en Web	600	175.000	800	230.000
Wijziging huidig beleid: verlagen volume				
Wiw-banen -/- inleenvergoeding	124	2.700.000	60	1.306.000
ID-banen	439	10.100.000	200	4.601.000
Uitvoeringslasten W&I (ID/WIW)	826	400.000	400	194.000
Participatiebanen	180	4.100.000	100	2.278.000
Bijdrage Wijkwerk (participatiebanen)	180	870.000	100	483.000
Wijziging huidig beleid: volume 0				
Bijdrage Breed voor wachtlijst Wsw-geïndiceerden	15	400.000	0	0
Premie uitkeringsgerechtigden	1.750	1.300.000	0	0
Totaal programmalasten		28.800.000		19.303.000
Totaal uitvoeringslasten W&I		8.200.000		8.759.000
Totale lasten re-integratie Wwb		37.000.000		28.367.000

Door op deze manier bijvoorbeeld het beleid aan te passen vallen de uitgaven binnen het beschikbare budget.

Om u ook inzicht te geven in de vergelijking Werken met behoud van uitkering en gesubsidieerde arbeid, gericht op re-integratie wordt onderstaande tabel gepresenteerd. Nijmegen kent nu geen participatieplaatsen (werken met behoud van uitkering).

¹² Dit is exclusief de jongeren bij het Jongerenloket.

Tabel 10: vergelijking Werken met behoud van uitkering versus gesubsidieerde arbeid

Participatieplaats		Werkervaringsbaan	
Voorziening	Kosten	Voorziening	Kosten
Uitkering + beheer	14.980	Begeleiding (re-integratieprogramma W&I)	2.785
Begeleiding (re-integratieprogramma W&I)	2.785	Werkervaringsbaan	16.860
Scholing extern	1.850	Scholing extern	1.850
Begeleiding op werkplek	3.685	Begeleiding op werkplek	3.685
Premie naast uitkering	1.200		
Totaal	24.410		25.180

Het gevolg van de keuze om Werken met behoud te introduceren is dat de financiële druk het budget Inkomensdeel toeneemt en op het Werkdeel afneemt.

2.2 Product Inkomen

In het product Inkomen is de voorziening 'uitkering' - die aan de klant ten goede komt - de belangrijkste. De basisnorm van een uitkering wordt landelijk bepaald. Lokaal heeft een gemeente beleidsvrijheid om de toeslagen bovenop deze basisnorm vast te stellen. Daarnaast is er beleidsvrijheid om inkomsten tot een bepaald niveau vrij te laten. Nijmegen heeft een toeslagenverordening en laat inkomsten tot een bepaalde grens vrij. Wat dit per klant ons kost is (nog) niet te berekenen. Deze twee onderdelen zitten in de gemiddelde kostprijs van een verstrekte uitkering verdisconteerd. We kunnen daarom op dit moment niet zeggen wat het schrappen van de onderdelen toeslagen en inkomstenvrijlating ons zou opleveren. Technisch gezien behoort het tot de mogelijkheden.

Wij sluiten overigens aan op, de binnen gemeenten gangbare toeslagen en bepalingen rondom inkomstenvrijlating.

Aan de voorziening 'uitkering' is een aantal diensten te koppelen:

- afhandeling aanvraag
- betaalbaarstelling
- controle op rechtmatigheid (handhaving: fraudepreventie en -repressie)
- verwerken van mutaties (inclusief beëindigingen)
- invordering (bij onterechte verstrekking).

In tabel 11 zijn de kostprijzen van deze vormen van dienstverlening opgenomen. We hebben daarbij gerekend met de loonkosten van het bureau dat de dienst verleent. De overheadkosten van de directie Inwoners c.q. afdeling zijn niet toegerekend. Het gaat hierbij om vaste kosten die niet direct gerelateerd zijn aan de dienst.¹³

Tabel 11: Kostprijzen per voorziening gebaseerd op begroting 2010

Voorziening	Aantal	Kosten	Kosten per uitkering
<i>Uitkeringen</i>			
Uitkering	5.354 ¹⁴	78.100.000	14.000
Uitvoeringslast W&I aanvraag uitkering	2.100 ¹⁵	650.800	310
Uitvoeringslast W&I betaalbaarstelling	6.220 ¹⁶	566.600	90
Uitvoeringslast W&I/Z&I beheer uitkering	6.220	5.546.800	890

Zoals in paragraaf 1.3.3. is aangegeven is het tekort in 2010 geraamd op € 10,3 miljoen afnemend naar € 1,4 miljoen in 2012. De reserve Inkomensdeel gaat van € 2,2 miljoen ultimo 2010 naar € 0,7 miljoen negatief ultimo 2012.

¹³ Bij de raming van de uitvoeringslasten re-integratie is de overhead verdisconteerd, omdat de dekking uit het budget Werkdeel komt.

¹⁴ Dit is het gemiddeld aantal klanten die een uitkering ontvangen in 2010.

¹⁵ De geraamde lasten worden naar verwachting overschreden, gezien de groeiende vraag naar inkomensvoorziening Wet investering jongeren en aanvragen Wwb.

¹⁶ Dit is het aantal betaalde uitkeringen per 31-12-09 + uitstroom 2009 = workload 2009

Uitkeringslasten beperken we – vanzelfsprekend – alleen dan wanneer het volume bijstand daalt. Uitvoeringslasten dalen – analoog aan de bestandsdaling – mee. Het Gemeentefonds, waar uitvoeringslasten uit gedekt worden daalt immers dan ook.

Hoe minder uitkeringslasten hoe meer we overhouden op het budget Inkomensdeel, wat vrij besteedbaar is. De gevolgen van de economische crisis spelen ons momenteel parten. Zoals bekend stijgt de werkloosheid en de hieraan gerelateerde stijging van uitkeringen. Afwijkingen op de prognose hieromtrent worden gemeld in de voorjaars- en najaarsmarap 2010.

De lasten van handhaving kan technisch gezien worden beperkt, maar omdat uitgaven aan handhaving leiden tot grotere besparingen hebben beperking op investeringen per saldo een averechts effect. De investeringen (formatie) liggen momenteel op ongeveer € 2 miljoen. De opbrengsten zijn 'bespaarde uitkeringen' en opgespoorde (en ingeboekte) fraudevorderingen, zijnde circa € 1,8 miljoen. Tezamen dekken zij de investeringen. Met andere woorden de formatie verdient zichzelf terug. Deze vorm van 'planexploitatie' is ingevoerd per 2006 en is op dit moment vingerend beleid. De afspraak is dat indien de opbrengsten lager worden er op handhavingsformatie wordt ingeleverd. Een deel van de investering wordt gedekt uit het budget Inkomensdeel (ongeveer € 0,8 miljoen).

Manieren om uitgaven te beperken

Een rekenmodel t.a.v. dit product is niet weer te geven zoals we dat bijvoorbeeld bij het product Werk gedaan hebben. Natuurlijk betekent minder uitkeringen minder lasten. Deze lasten zijn echter minder beïnvloedbaar omdat de omgevingsfactoren (economische situatie) sterk mee spelen.

We presenteren wel een rekenmodel aan de hand van het huidige onttrekkingenniveau, daar is nl. beperking van de uitgaven te realiseren. Van het budget Inkomensdeel onttrekken wij – naast geld voor handhaving (zie vorige paragraaf) geld voor de dekking van beleidsonderdelen op de terreinen re-integratie en armoedebestrijding. Wijzigingen in het beleid op deze terreinen kunnen opleveren dat we minder uit het Inkomensdeel hoeven bij te dragen. In het kader van behoorlijk bestuur kunnen we dit echter pas per 2011 realiseren.

Tabel 12. huidige onttrekkingen Inkomensdeel

Product	Onttrekking	Huidige kosten
Inkomen Armoedebestrijding	Tijdelijke extra formatie Handhaving	860.300
	Surplus op langdurigheidstoelage	324.800
Werk	Tijdelijke extra formatie Schuldhulpverlening	500.000
	Bijdrage Belangenbehartiging WAO	100.000
Totaal		1.785.100

Indien wij de huidige onttrekkingen ongedaan maken, zien we het volgende ontstaan:

Tabel 13: Rekenmodel onttrekkingen Inkomensdeel 2011

Budget 2011 € 88.300.000		2011
Wwb Inkomensdeel		
Financiering uitkeringslasten		86.300.000
Financiering (rijks) bezuinigingen		1.700.000
Financiering (aanvullend) beleid		800.000
Product Werk		0
Product Inkomen		800.000
Product Armoedebestrijding		0
Totaal		88.800.000
mutatie lopend jaar: tekort		-500.000

2.3 Product Armoedebestrijding

Binnen het product Armoedebestrijding kennen we regelingen gericht op inkomensondersteuning van huishoudens met een laag inkomen. We hebben uitgerekend hoeveel een regeling kost aan programmaged (bedrag wat aan de klant wordt verstrekt) en hoeveel het kost om deze verstrekking te realiseren (uitvoeringslasten). U ziet in de onderstaande tabel dat de regeling Bijzondere Bijstand in de uitvoering een relatief dure regeling betreft. Dit komt m.n. doordat er per individuele aanvraag getoetst moet worden wat het vermogen is, hoe hoog het inkomen is e.d. Daarnaast heeft de klant de verplichting om de noodzaak van de kosten van de aanvraag aan te tonen. Dit onderzoek vergt tijd in de uitvoering. Bij de fondsen (sport- cultuur en school) is er sprake van een vast bedrag en gaat het om 'bulkaanvragen'. Bij deze aanvragen gaan wij er van uit dat de kosten worden gemaakt.

Tabel 14: Kosten per voorziening, begroting 2010 Minimabeleid

Begroting 2010			
Budget Armoedebestrijding 2010 € 12.800.000 ¹⁷			
Voorziening	Aantal verstrekkingen ¹⁸	Kosten	Kosten per verstrekking
Computerregeling	425	239.000	562
- uitvoeringslasten Z&I		10.550	25
Schoolfonds	2.700	222.138	82
- uitvoeringslasten Z&I		83.156	31
Sportfonds	1.500	242.250	160
- uitvoeringslasten externe uitvoerder		42.750	30
Cultuurfonds	675	102.000	150
- uitvoeringslasten externe uitvoerder		18.000	27
Geld terug regeling (GTR)	7630	381.500	69
- uitvoeringslasten Z&I		142.437	19
Individuele verstrekkingen bijzondere bijstand	5.688	3.655.992	643
- uitvoeringslasten Z&I		1.116.410	196
Verruiming inkomensgrenzen bijzondere bijstand	290	231.455	798
- uitvoeringslasten Z&I		57.110	197
Langdurigheidstoeslag (LDT)	3.000	1.300.000	433
- uitvoeringslasten Z&I		54.412	18
Collectieve aanvullende zorgverzekering (CAZ)	8.500	663.000	78
- uitvoeringslasten Z&I		156.300	18
Chronisch zieken, gehandicapten en ouderen	6.000 ¹⁹	945.000	150
- uitvoeringslasten Z&I	3.000	106.640	36
Kortingsregeling GKB 4% korting	n.v.t.	61.720	
Subsidies ²⁰		446.250	
Communicatiekosten Z&I	n.v.t.	50.000	
Programmakosten minimabeleid		8.901.064	
Uitvoeringskosten minimabeleid		1.728.974	
Totale kosten minimabeleid		10.630.038	
Programmakosten Schuldhulpverlening		856.494	
Uitvoeringskosten Schuldhulpverlening		2.476.201	
Totale lasten schuldhulpverlening		3.032.695	
Totale programmalasten armoedebestrijding		9.457.558	
Totale uitvoeringslasten armoedebestrijding		4.205.175	
Totale lasten product armoedebestrijding		13.662.733	

¹⁷ Inclusief eenmalige dekking uit Reserve Inkomensdeel in 2010 van € 2,1 miljoen.

¹⁸ & 14: Het aantal aanvragen is hoger dan het aantal verstrekkingen. In de uitvoeringslasten zijn de werkzaamheden vertaald van de afhandeling van alle aanvragen (dus inclusief verstrekkingen) In de programmalasten zitten alleen de kosten van de verstrekking.

¹⁹ Eenmalig met terugwerkende kracht de kosten van 2009 extra + verhoging (motie SP 23-02-10)

²⁰ Formulierenbrigade Het Inter Lokaal (€ 345.500), Voedselbank (€ 28.000) en Unitas (€ 63.750)

Toelichting op de tabel:

In bovenstaande tabel zijn de kosten per voorziening opgenomen op het terrein van minima-beleid. Bij schuldhulpverlening worden de uitvoeringskosten van het bureau niet toegerekend naar een specifieke voorziening. Het gaat hier om begeleidingstrajecten die wij aan de klant aanbieden.

Met de vaststelling van het huidige beleid in 2008 heeft de raad besloten het dienstverle-ningspakket uit te breiden met (langdurige) begeleiding en budgetbeheer. Een goed registra-tiesysteem dat deze vorm van dienstverlening (per klant, per onderdeel in een schuldhulpver-leningstraject) kan ondersteunen is landelijk nog niet ontwikkeld. Op lokaal niveau wordt hieromtrent een systeem ontwikkeld. Met die reden is toerekening van de kosten naar een onderdeel in het traject op dit moment nog niet mogelijk.

Zoals in paragraaf 1.3.4. is aangegeven is het geraamde tekort in 2010 € 0,8 miljoen oplo-pend naar € 4,8 miljoen in 2012.

Manieren om uitgaven te beperken

Om een keuze te maken om uitgaven te beperken zijn – net als bij het product Werk - er drie variabelen:

1. volume klanten (het bereik van de voorziening)
2. type voorziening (welke voorziening heb je vanuit welke visie)
3. niveau van dienstverlening (welke ondersteuning en begeleiding bieden we de klant)
4. of een combinatie van variabelen.

Manieren om uitgaven te wijzigen binnen dit product liggen daarom m.n. in de 'versobering' van dienstverlening en/of het schrappen, bundelen of vereenvoudigen van regelingen. Afwe-gingen hieromtrent zijn afhankelijk van de visie op armoedebestrijding en haar prioritaire doel-groepen hierbinnen. In het Bestedingsplan 2010 zijn diverse bestedingsscenario's Minima-beleid gepresenteerd, voorzien van een inhoudelijke toelichting op de effecten van zo'n scena-rio. Evenals bij het product Werk presenteren wij ook in deze notitie geen scenario.

Als voorbeeld laten we u rekenmodel zien, waarbij we uitgegaan zijn van de regelingen die efficiënt in de uitvoering zijn. We brengen ten opzichte van de huidige situatie een wijziging aan in de **variabel 2 (type voorziening)**. De visie in dit voorbeeld is dat een type voorziening efficiënt is als de verhouding tussen programmakosten en uitvoeringskosten ongeveer 1:4 is, dat wil zeggen de uitvoeringskosten mogen bij een verstrekking aan de klant van € 1 niet meer zijn dan € 0,25.

Tabel 14: Rekenmodel: accent op efficiency

Budget € 7.700.000 ²¹					
	Bestaand beleid			Rekenmodel efficiency	
	Aantal klanten	Totale kst	%	Aantal	Totale kosten
Handhaven huidig beleid					
Wettelijke regelingen:					
Individuele verstrek.bijz. bijstand	5.688	3.655.992		5.688	3.655.992
- uitvoeringslasten Z&I		1.116.410	30		1.116.410
Langdurigheidstoeslag (LDT)	3.000	1.300.000		3.000	1.300.000
- uitvoeringslasten Z&I		54.412	4		54.412
Lokale regelingen:					
Computerregeling	425	239.000		425	239.000
- uitvoeringslasten Z&I		10.550	4		10.550
Sportfonds	1.500	242.250		1.500	242.250
- uitvoeringslast externe uitvoerder		42.750	19		42.750
Cultuurfonds	675	102.000		675	102.000
- uitvoeringslasten externe uitvoerder		18.000	18		18.000
Collectieve aanvullende zorgverz.	8.500	663.000		8.500	663.000
- uitvoeringslasten Z&I		156.300	23		156.300
Kortingsregeling GKB 4% korting	n.v.t.	61.720			61.720
Schrappen huidige lokale regelingen					
Schoolfonds	2.700	222.138		0	0
- uitvoeringslasten Z&I		83.156	37	0	0
Geld terug regeling (GTR)	7630	381.500		0	0
- uitvoeringslasten Z&I		142.437	28	0	0
Verruiming inkomensgrenzen bb	290	231.455		0	0
- uitvoeringslasten Z&I		57.110	25		
Chronisch zieken en gehandicapten	6.000	945.000		0	0
- uitvoeringslasten Z&I	3.000	106.640	25	0	0
Subsidies (zie voetnoot nr. 18)		446.250		0	0
Communicatiekosten Z&I	n.v.t.	50.000		0	0
Totale programmalasten		8.901.064			6.263.962
Totale uitvoeringslasten		1.728.974			1.398.422
Totaal		10.630.038			7.662.384

Toelichting op de tabel

In de 4^e kolom is het percentage uitvoeringskosten aangegeven in relatie tot de programmakosten. Hiermee laten we zien wat de verhouding is tussen programmalast en uitvoeringslast per verstrekking. Als het percentage 25 of hoger is dan wordt de verstrekking gezien als inefficiënt.

Binnen het minimabeleid zijn er ook nog andere manieren om de uitgaven te beperken. In andere gemeenten zie je bijvoorbeeld de bundeling van regelingen zoals het school- sport- en cultuurfonds in een 'kinderfonds'. Basis hiervoor is de gedachte dat kinderen niet de dupe mogen worden van 'armoede'. Bundeling van deze regelingen levert efficiency op in de uitvoering.

Daarnaast zijn er zogenaamde 'gezondheidsfondsen'. Basis hiervoor is de gedachte dat mensen met een laag inkomen evenveel recht op goede gezondheidszorg hebben als mensen met een modaal inkomen. Voorbeelden in Nijmegen zijn de Collectieve ziektekostenverzekering en de regeling Chronisch zieken.

Bij bijzondere bijstand ligt uitgavenbeperking in de lijn van vereenvoudiging van de regeling (minder toetsmomenten), zoals bijvoorbeeld het rekening houden met gezinsgrootte, inkomen, berekening eigen bijdrage etc.

Bij schuldhulpverlening ligt uitgavenbeperking voornamelijk bij het niveau van dienstverlening. Hier is er sprake van een breed dienstenpalet voor de Nijmeegse burgers. Iedereen die zich meldt met schulden krijgt een aanbod. Daarnaast worden burgers langdurig begeleid in hun budgetbeheer en 'gedragsverandering' om schulden in de toekomst te voorkomen.

²¹ € 12,8 miljoen -/- € 2,1 miljoen eenmalige bijdrage Inkomensdeel -/- € 0,3 miljoen Schuldhulpverlening (zie tabel 3)

Een manier om uitgaven binnen dit product te beperken liggen in de lijn van 'strengere voorwaarden' voor toelating (meer afwijzingsgronden) en beëindigingsgronden indien men in traject zit.

2.4 Samenvatting

In de notitie staat het financieel probleem binnen het programma Werk en Inkomen voor de jaren 2010 tot en met 2012 centraal. Dit probleem uit zich in een structureel exploitatietekort in 2012 van circa € 15 miljoen. De reservepositie ultimo 2012 ontwikkelt zich naar € 27 miljoen negatief. De noodzaak voor ombuigingen in dit programma is daarom zeer urgent.

Als invalshoek bij de beperking van uitgaven hebben wij gekozen voor de kostprijs. Op deze manier wordt inzichtelijk welke kosten verbonden zijn aan een voorziening per klant. Dit inzicht kan worden gebruikt bij de afwegingen de uitgaven binnen dit programma te beperken c.q. extra middelen toe te voegen.

Vanzelfsprekend worden politieke keuzes niet alleen gemaakt op grond van financiële redenen. Dit financieel inzicht kan betrokken worden bij de ontwikkeling van een inhoudelijke visie op het voorzieningenniveau voor (werkloze) mensen met een laag inkomen en het hieraan gekoppelde, gewenste dienstverleningsniveau.

Als mogelijke oplossingsrichtingen zijn aangeboden:

1. Product Werk: het accent op re-integratie en minder op participatie.
2. Product Inkomen: heroverweging van huidig onttrekkingenniveau
3. Product Armoedebestrijding: het accent op goedkoop uit te voeren regelingen (efficiëntcy)